

Dražen VLAHOV, Matica krštenih župe Lindar (1591.–1667.): glagoljski zapisi od 1591. do 1648., Državni arhiv u Pazinu, Posebna izdanja, sv. 26 (Glagoljski rukopisi, sv. 10), Pazin, 2012., 547 str.

Mjesto Lindar, smješteno nekoliko kilometara od Pazina, u srednjem je vijeku bilo središte feudalnog posjeda akvilejskih patrijarha, a od 1445. godine važno je obrambeno uporište u sastavu Pazinske knežije. Župa Lindar, koja se u vrelima prvi put bilježi 1379. godine kao dio Pićanske biskupije (ukinute 1788. godine), danas je sastavni dio Porečke i pulske biskupije. Riječ je o župi s drevnom glagoljaškom tradicijom, o čemu danas svjedoče natpisi na kamenim pločama, stare slike na zidovima lindarskih crkava, kao i brojni sačuvani grafiti u njih urezani.

U središtu ovoga prikaza matična je knjiga krštenih župe Lindar od 1591. do 1667. godine, točnije njezini glagoljski zapisi (1591.–1648.). Matica je pohranjena u Arhivu HAZU u Zagrebu, a osnovne podatke o njezinu sadržaju i strukturi u svojim su historiografskim radovima prethodno iznijeli Ivan Milčetić, Vjekoslav Štefanić, Marta Jašo i Petar Strčić. Zapisi u matičnoj knjizi (uzevši u obzir naknadno pronađen list matice pohranjen u Župnom uredu u Lindru) teku od 8. veljače 1590. do 20. veljače 1667. Na p. 183 započinje popis krizmanih iz 1608. i teče do p. 188, odnosno do konca matice, a krizmu je obavio tadašnji pićanski biskup Antonio Zara. Upise u 1591. godini (veljača) započeo je pop-glagoljaš Ivan Plišić, koji nastavlja pisati na latinskome jeziku do 14. travnja 1591. godine. Prvi glagoljski upisi u matici pripadaju popu Jurju Kaligariću i teku od 5. svibnja do 15. rujna 1591. Poslije Kaligarića glagoljske je zapise nastavio unositi pop Vid Orlić (od 5. studenoga 1591. do 14. travnja 1602.), a nakon njegovih nalazimo zapise Nikole Mrava, novog župnika u župi Lindar. On piše latinicom i latinskim jezikom od 25. travnja 1602., da bi poslije njega glagoljske upise nastavio pop Matija Lovrečić (od 19. veljače 1603. do 17. prosinca 1648.). Zapis iz prosinca 1648. godine ujedno je posljednji glagoljski zapis u ovoj matičnoj knjizi te poslije Lovrečića zapise unose njegovi nastavljači isključivo na latinskom jeziku. Spomenuto gradivo transkribirao je i za tisak priredio Dražen Vlahov, višegodišnji proučavatelj istarskih glagoljskih vrela.

Knjiga započinje opsežnim uvodom (9–73) u kojem priređivač donosi osnovne podatke o povijesti Lindara i tradiciji glagoljaštva, a potom – vrlo opsežno – predstavlja temeljna obilježja matične knjige. Posebice se obazire na glagoljske zapise u matici (pismo, jezik), popove-glagoljaše koji su ih unosili, kao i na sadržajnu strukturu matične knjige.

Za demografsku i društvenu povijest zanimljive su i raščlambe priređivača koje se odnose na statističke pokazatelje novorođenih/krštenih u župi Lindar u promatranom razdoblju, na primjere rođenja blizanaca, na primjere krštenja iz nužde (uz ponovno krštenje), pojavu nezakonite djece i rođenja djece nakon očeve smrti. Navedeni se demografski pokazatelji pritom uspoređuju s istovrsnim podacima za istarsku župu Brijuni, čije je glagoljske zapise iz matičnih knjiga (1576.–1640.) također za tisak priredio Dražen Vlahov (Pazin, 2011.).

Zanimljiva je i statistika osobnih imena koje su roditelji dodjeljivali novorođenoj djeci (Katarina je najčešće ime za djevojčice, a Ivan za dječake), kao i pregled lindarskih prezimena toga vremena. Slijedi osvrt na mjesta iz kojih dolaze kumovi i kume, kao i uvid u zanimanja spomenuta u glagoljskim upisima u maticu. Ona najčešće nisu navedena jer je poglavito riječ o domaćemu, poljoprivrednom stanovništvu te takav, svima općepoznati podatak, upisivač nije držao potrebitim zapisati. U završnom dijelu uvoda Vlahov upozorava na stupanj sačuvanosti drugih matičnih knjiga župe Lindar te donosi opće napomene o transliteraciji gradiva.

Središnji dio knjige obuhvaća prijepis glagoljskih zapisa (75–181) od 1591. do 1648. godine, a potom slijedi preslika matične knjige (183–374). U prilogima (375–537) objavljuju se kazalo prezimena i imena, kronološki poredak krštenih/rođenih u glagoljskim zapisima, abecedno kazalo prezimena i imena krštenih/rođenih u glagoljskim zapisima, popis blizanaca, češće upotrebljavane ligature te popis svećenika zabilježenih u lindarskim glagoljskim zapisima.

Prikazi i recenzije

Na kraju knjige sadržani su pregled upotrijebljenih izvora i literature (538-540) te sažetci na hrvatskom, engleskom i talijanskom jeziku (541–547).

Nastavljajući se na svoja prethodna istraživanja rukopisne glagoljske baštine u Istri (Bolja, Huma, Roča i drugih mjesta), Dražen Vlahov je proučavateljima istarske povijesti (povijesti istarskih mikroregija) podario još jedno vrijedno i znanstveno izrazito uporabljivo vrelo. Ujedno je to još jedna u nizu publikacija u izdanju agilnoga Državnog arhiva u Pazinu, koji svojom svestranom izdavačkom djelatnošću na najbolji mogući način promovira istarsku povijesnu i kulturnu baštinu.

Lovorka Čoralić